

Tilburg University

Geen man van mooie woorden of small talk, maar van de inhoud

Sarot, Marcel

Published in:
Opgewekt voorwaarts!

Publication date:
2015

Document Version
Peer reviewed version

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Sarot, M. (2015). Geen man van mooie woorden of small talk, maar van de inhoud. In *Opgewekt voorwaarts!: Liber amicorum voor Philip Eijlander* (pp. 68-71). Tilburg University.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Geen man van mooie woorden of small talk, maar van de inhoud

Marcel Sarot

Het jodendom heeft iets met onwaarschijnlijke leiders: mensen van wie je het op het eerste gezicht misschien niet zou verwachten, maar die zich toch ontpopten als uitstekende leiders. Dat gold voor Mozes, die niet alleen geen enkele ervaring had maar nog stotterde ook, toen hij zijn volk ging leiden. Het gold ook voor David. Toen Samuël naar Isaï de Betlehemiet ging om één van zijn zonen tot koning te zalven, liet Isaï zijn zonen halen. Bij de eerste, Eliab, denkt Samuël: “Die daar... staat is ongetwijfeld zijn gezalfde!” Maar JHWH zei tot Samuël: “Ga niet af op zijn voorkomen of zijn rijzige gestalte; hem wil ik niet. Want God ziet niet zoals een mens ziet; een mens kijkt naar het uiterlijk, maar JHWH naar het hart.” Uiteindelijk heeft Samuël alle zonen die Isaï laat brengen, gezien, en moet hij Isaï vragen: ‘Zijn dat al uw jongens?’ Dan blijkt dat er nog een jongste zoon is, David, die de schapen hoedt.

Philip Eijlander is op het eerste gezicht ook zo’n onwaarschijnlijke leider. Hij is onopvallend van gestalte, heeft geen luide stem om de massa’s toe te spreken en hij doet niet aan *power dressing*. Maar hij is voor Tilburg University een leider van formaat geweest. Toen ik in 2012 aan Tilburg University kwam werken, had Philip zich als zodanig al bewezen. Tijdens de affaire Stapel heeft hij TiU voor veel groter onheil behoed door de gepleegde fraude op geen enkele wijze weg te poetsen, goed te praten of in de doofpot te stoppen, maar door met de van fraude verdachte hoogleraar te gaan praten en zich niet met een kluitje in het riet te laten sturen, en door vervolgens – zonder grote woorden – de schuldige te schorsen, openheid van zaken te geven en oplossingen te zoeken voor het aangerichte onheil. Wie een tijdje in het universitair bestuur heeft meegedraaid, weet: juist in dergelijke crisismomenten komt het erop aan. Er is dan nauwelijks de tijd en gelegenheid om te overleggen met collega’s en in alle rust de verschillende opties op een rijtje te zetten. Wie *on the spur of the moment* de verkeerde beslissing neemt, kan enorme schade aanrichten. Wie de juiste beslissing neemt, kan de eigen instelling juist voor veel schade behoeden, en bewijst *en passant* een excellent bestuurder te zijn. Zo iemand is Philip.

Inmiddels heb ik – eerst als hoogleraar, vervolgens als decaan van de kleinste faculteit van TiU – ruim 2,5 jaar met Philip te maken. En dan gaan je aantal dingen opvallen. Enkele daarvan wil ik hier graag aanstippen. Het eerste dat opvalt, is dat Philip altijd tijd heeft. Als je een afspraak met Philip hebt, is hij er altijd, en nooit komt hij op het laatste moment binnenrennen. En als je dan met hem spreekt heeft hij aandacht en tijd, en geeft hij je nooit het gevoel dat je tussen twee andere afspraken in bent gepropt. Op dat moment gaat alle aandacht uit naar de onderwerpen waarover het gesprek gaat. Een cursus *mindfulness* heeft Philip niet nodig; wel zou hij er als voorbeeld kunnen dienen.

Het tweede dat opvalt is dat Philip een uitstekend geheugen voor mensen heeft. Dat viel mij al op toen ik nog aan de Universiteit Utrecht werkte. Adelbert Denaux stelde mij een keer tijdens een receptie voor aan Philip, en sindsdien herkende hij mij. Juist omdat ik zelf die gave niet heb, bewonder ik hem. Toen ik vervolgens decaan werd, bleek dat Philips geheugen voor mensen nog een stuk verder ging. De schrijver van *Tefillah le Mosjeh* zegt tegen de leiders van Israël: ‘Laat ieder belangrijk zijn in je ogen en niemand onbelangrijk, want jij kunt niet bepalen wie waardevol is en wie niet. ... God leest in ieder hart.’ Ook in de gesprekken met Philip ging het nog wel eens *over* mensen.

Dan viel steeds weer mij op, dat Philip wist over wie ik het had, ook wanneer het geen hoogleraren betrof: 'Ja, die ken ik. Die heeft zich altijd heel erg ingespannen voor ... Een goede vent!' En zo had Philip voor iedereen een goed woord.

De keerzijde daarvan is dat ik binnen mijn eigen faculteit van het wetenschappelijk personeel nooit iets anders heb gehoord dan dat Philip het volle vertrouwen heeft. De afgelopen tijd hoorde ik dan ook steeds opnieuw: 'Wat jammer dat Philip vertrekt!' Niet alleen de herder kent de schapen, maar ook de schapen kennen de herder. Mij valt daarbij op dat Philip weliswaar noch katholiek, noch theoloog is, maar dat hij toch in de traditie van pater Marinus Cobbenhagen staat, in die zin dat hij veel oog heeft voor de normatieve aspecten van het wetenschappelijk bedrijf. Dat geldt overigens in veel bredere zin voor Tilburg University, en mede daardoor voelen de katholieke theologen zich zo goed thuis aan deze voormalige Handelshogeschool.

In persoonlijke gesprekken vond ik Philip op zijn sterkst wanneer ik hem om advies vroeg in vraagstukken die een morele kant hadden. Zo werd bij mij een keer een AiO voor benoeming voorgedragen die aan Europese universiteit met een goede wetenschappelijke reputatie reeds was gepromoveerd op een onderwerp dat veel verwantschap vertoonde met het onderwerp waarnaar hij bij ons onderzoek zou doen. De benoemingsadviescommissie was uitgesproken vóór: deze kandidaat was met vlag en wimpel de beste, het risico dat hij niet zou promoveren was zeer klein en bovendien had hij een goede reden voor een tweede promotie: hij wilde hoogleraar in Duitsland worden. Ik aarzelde: de overheid geeft promotiepremies, maar zijn die ook bedoeld voor mensen die op het betreffende vakgebied al door een promotie zijn gekwalificeerd? Volgens NWO was er geen bezwaar. Philip bevestigde mijn intuïtie: dat moeten wij hier in Tilburg niet willen.

Veel van de ontmoetingen die ik het afgelopen jaar met Philip had waren in overlegverband, meestal in het overleg van CvB en decanen OCD. Philips bijdragen daar waren altijd ter zake en helder. Zijn eigen visie zette hij niet te zwaar aan, maar bracht hij kort en overtuigend. Als hij aan het einde de discussie samenvatte, was die samenvatting voor iedereen aanvaardbaar, ook wanneer in de discussie niet iedereen het eens was geweest. Zijn bijdrage was eerder verbindend dan polariserend. Ook hier viel op: een grote aandacht voor mensen, en zeker voor studenten. Philip is een onderwijsman en houdt van studenten. Dat merk je in zijn publieke optredens tijdens een Besturendag of Cantus, maar je merkt het ook in vergaderingen als het over studenten gaat; hij heeft hun belangen steeds voor ogen.

Is dit nu een soort heiligverklaring? Was Philip de ideale rector? Niemand is volmaakt, en dat geldt ook voor Philip. Bij hem is mij dat nog het meest opgevallen tijdens het gesprek met mijn gezin voorafgaand aan mijn inaugurele rede. Philip verontschuldigde zich – normaal gesproken was zijn vrouw bij zulke gesprekken, maar nu was zij verhinderd. Al heel snel werd duidelijk waarom Philip dergelijke gesprekken normaliter niet alleen voert: de *small talk* met mijn vrouw, onze drie pubers en hun aanhang kwam maar niet op gang, en op het laatst heb ik het grootste deel van het gesprek zelf gevoerd, door aan Philip iets over elk van hen te vertellen. Mijn kinderen, die niet op hun mondje gevallen zijn, verbaasden zich na afloop dat deze aardige, verlegen man 'die niet eens een gewoon gesprek kon voeren' een universiteit kon leiden. Voor mij was deze kant van Philip nieuw, en ik heb hem daarna ook nooit meer gezien. Ik voeg daar graag aan toe, dat deze ervaring toch ook een sterke kant van Philip onderstreept. Leonard Cohen zingt: 'There's a crack in everything; that's how the light

gets in.' Zo is het ook hier: Philip moet het niet hebben van een vlotte babbel, maar van de inhoud. Het zal wel een vakafwijking zijn, maar hier moet ik opnieuw denken aan een joods verhaal:

Een geleerd man die aan een Sjabbatsmaaltijd bij Rabbi Baruch van Medziboz deelnam, de kleinzoon van de Baal Sjem Tov, zie tot zijn gastheer: 'Laat ons u nu horen spreken over uw lering. U spreekt zo mooi!' 'Moge ik met stomheid geslagen worden, eer ik mooi spreek!' was het antwoord van Rabbi Baruch; en hij zei niets meer.¹

Hoewel Philip plezier had in zijn bestuurswerk, lag en ligt zijn hart bij de wetenschap. Voor hem was heel duidelijk dat als je geen plezier meer hebt in je wetenschappelijk werk, je ook geen bestuurder van een universiteit moet worden. Zelf sprak hij met enthousiasme over zijn onderzoek, en met name over zijn promotiebegeleiding. Altijd was duidelijk dat hij niet tot aan zijn emeritaat rector zou blijven. Hij tekende bij voor een tweede periode, maar daarna ging hij terug naar de wetenschap! Door de ziekte van Parkinson is die terugkeer met een jaar versneld. Ik wens hem van harte toe, dat hij op enige afstand van het universiteitsbestuur nog jaren mag bijdragen aan onderwijs en onderzoek.

¹ De Bijbelcitaten zijn genomen uit de Willibrordvertaling, de chassidische verhalen uit Louis Newman, *Uit de wereld der joodse mystiek* (Katwijk: Servire, 1976).